

“Human progress is neither automatic nor inevitable.

Every step towards the goal of justice requires sacrifice, suffering, and struggle.

The tireless exertions and passionate concern of dedicated individuals.”

Martin Luther King Jr.

Raad van Toezicht
op de Advocatuur
Curaçao

Zaaknummers : Ghis nr. 66604/2014 – K
Ghis nr. 66447/2014 – K
Ghis nr. 66917/2014 - K

Datum : 13 november 2014

VERWEERSCHRIFT

In de zaken tussen:

mr. Eldon F. SULVARAN
mr. Chester A. PETERSON
mr. Anthony W.P. EUSTATIUS
verweerders,

en:

DEKEN VAN ADVOCATEN,

mr. J.A.M. BURGERS
mr. S. in 't VELD
mr. F. PAIS-FRUCHTER
mr. B. NAGELMAKERS

NARDY CRAMM
klagers,

Moraalridders

Heilige huisjes

In dit land wordt de indruk gewekt dat heilige huisjes niet ontdaan kunnen of mogen worden van de hen beschermende sacrale krans. De ontheiliging van deze dagelijkse heilige huisjes 'lijkt' daardoor een onmogelijke opgave, alleen al vanwege de omvang van sommige huisjes, die veeleer de gedaante hebben van wolkenkrabbers die omgeven door dichte mist en laaghangende bewolking, zodanig aan het zicht van de gewone burger moeten worden onttrokken dat niet gezien mag worden wat gezien moet worden. Voor de 'upper class' en degenen die pretenderen daar onderdeel van te zijn is (uit eigen belang), alles wat deze gevestigde instituten doen, correct, vanzelfsprekend en verheven boven alle twijfel. En zelfs als zoals in dit geval, aan het licht komt dat deze veronderstelling meer fictie dan werkelijkheid is en de haarscheurtjes zichtbaar worden, wordt er ongevraagd door mensen als klagers werkelijk alles in het werk gesteld om te voorkomen dat zij zich zullen ontwikkelen tot voor een ieder zichtbare barsten die het bastion waarop deze ongelijke samenleving is gebouwd aan het wankelen zouden kunnen brengen. Wanneer niet blind kan worden gevaren op deze fictie, komt de grondslag van deze samenleving en de geprivilegieerde positie van de klasse waartoe ook klagers behoren te ontvallen. Dat willen klagers ten koste van alles voorkomen, vandaar ook deze zinloze klachten.

In de eerste plaats praten wij hier over rechter(s) die in strijd met de waarheid willens en wetens in hun beslissingen een onjuiste weergave geven van wat door hen is waargenomen. Verder hebben wij het over een 'door en door' corrupte president van de Centrale Bank en over een Deken die etnische zuivering en corruptie praktiseert. Men zou verwachten dat de advocatuur een kritische bril op zet. Deze ongevraagde actie is naar mag worden verondersteld ingegeven door eigen belang van de klasse waartoe mensen als klagers al meer dan 300 jaren in deze samenleving behoren. Het lijkt wel of de organen van de rechtspleging zo bezig zijn te proberen kritiek vóór te zijn door zichzelf te verdedigen tegen een mogelijke vertrouwenscrisis dat ze vergeten dat het recht uiteindelijk niet gaat om het wel en wee van hun instituties, maar om de

juiste behandeling van zaken en mensen. Het is wat ons betreft tijd voor de man of vrouw met de echte hamer.

Post koloniale anomalie en reputatieschade

Ik was op de dag genoemd in de beschikking, niet in Sint Maarten, een eiland ongeveer duizend kilometer hier vandaan, terwijl, hoewel de beschikking ook op dit punt anders vermeldt, was mijn cliënt evenmin in de rechtszaal aanwezig en ook de Procureur generaal was daar niet. Een Nederlandse gastrechter in onze eilanden heeft dus een valse beschikking, namelijk een beschikking met een valse inhoud gemaakt, doen ondertekenen door twee andere rechters, waar zelfs in staat wat ik ter die niet plaats gehad hebbende zitting zou hebben bepleit. Een zitting die nimmer feitelijk heeft plaatsgevonden. Een 'spook' zitting dus.

Nadien repatrieerde deze gastrechter naar zijn moederland, Nederland, om, na jaren van afwezigheid, weer terug te keren als lid van dit Hof. Bij zijn verschijning in een zaak waarin ik advocaat ben, is hij gewraakt. Deze rechter reageerde op de zitting hierop demonstratief, door ten overstaan van niet minder dan 7 getuigen - onder wie de pers, advocaten en gewone personen, die allen een verklaring hebben ondertekend, waarin zij dit bevestigen - te zitten lachen en aldus doende de wraking niet serieus te nemen.¹ Ons handelen, mag ook volgens de Grote Kamer van het EHRM niet los van deze context worden gezien.² Het miskennen van de 'pressing social need' vereiste en de daarmee gepaard gaande noodzakelijkheids en proportionaliteitstoets, zal een juridische misslag opleveren. Zonder kennis van de onderliggende feiten vinden hoofdzakelijk een aantal Europees Nederlandse landgenoten van de rechter die ook hier werkzaam zijn, het nodig om voor deze foute rechter, de corrupte Tromp en de racistische Deken in de bres te springen als klagers.

¹ Zie Bijlage 10. Zowel de gedragscode rechtspraak, als de *NVvR-rechterscode* wijzen op de noodzaak en plicht voor rechters om geen imprudent of disrespectvol gedrag jegens justitiabelen te vertonen (f). Een rechter die demonstratief uitgebreid gaat zitten lachen terwijl een wrakingverzoek tegen hem wordt voorgedragen, is vragen om problemen. Zeker na alles wat hij gedaan heeft.

² EHRM 25 november 1997, appl.no. 24348/94 (Grigoriades/Griekenland); EHRM 8 juli 1999, appl.nos 25067/94 (Erdogdu en Ynce/Turkije); EHRM 28 oktober 1999, appl.no. 28396/95 (Wille/Lichtenstein); EHRM 6 mei 2003, appl.no. 48898/99 (Perna/Italië); EHRM 22 oktober 2007, appl.nos.21279/02,36448/02 (Lindon, Otchakovsky-Laurens en July/Frankrijk; EHRM 10 december 2007, appl.no. 69698/01 (Stoll/Zwitserland).

Klagers hebben geen van allen iets van doen of enige bemoeienis met de onderliggende feiten, maar post koloniale anomalie wel met de klachten. Wij kunnen ons daarom niet voorstellen dat uw Raad zo ver wilt gaan dat u de klagers *extra legem* de bevoegdheid toekent om als klagers op te treden. Het tuchtrechtelijk uitgangspunt voor ontvankelijkheid van derden bij een klacht over het optreden van een advocaat, is dat deze derden daarbij een *eigen belang* dienen te hebben.³ Bovendien geldt het navolgende. Een beperking als door klagers gewenst, waarbij voorop staat hoe onze uitlatingen (subjectief) door klagers wordt ervaren, komt ook in strijd met het legaliteitsbeginsel, is moeilijk handhaafbaar en past niet binnen het idee van tuchtrecht voor advocaten als *ultimum remedium*, omdat het tuchtrecht dan allerlei subjectieve gevoeligheden zal moeten beschermen. Het belang van straffen (i.c. beschermen tegen aanstoot) kan dan moeilijk opwegen tegen rechten en belangen van advocaten en de maatschappij. Het gaat hier immers om kritiek op ideeën (misplaatste superioriteitsgevoel van: ‘wij kunnen hier alles maken en ermee weggkomen’), instituties en manier van werken. Zelfs bij een meer objectieve invulling zal zo’n belangenafweging, om die laatste reden volgens het EHRM steevast uitvallen in het voordeel van de meningsuiting.

Het gaat klagers om reputatie schade met maatschappelijk effect te bewerkstelligen. Zij hebben immers geen van allen iets van doen met de onderliggende feiten. Niet de Nederlandse rechter die valse beschikkingen slaat, wordt hier aangepakt, maar de lokalen die durven te protesteren. Ook dat is al meer dan 300 jaar de mentaliteit en jammer genoeg onze geschiedenis. Wij pikken dat in ieder geval niet. Laat dit laatste vooral voor iedereen duidelijk zijn.

Inleiding

In Nederland is de deken, op basis van een formele wet⁴, bevoegd om in het algemeen belang bezwaren ter kennis te brengen van de Raad van Discipline.⁵ Anders dan in Nederland, alwaar

³ *Advocatenblad* 2007 p. 81.

⁴ Artikel 46f *Advocatenwet*

⁵ *Advocatenblad* 16 februari 2007 pagina 81

deze formele wettelijke voorziening geldt, kent de Advocatenlandsverordening geen enkele regel voor tuchtrechtelijk optreden door de deken. Van de mogelijkheid van een dekenklacht, zoals Nederland die kent, is dan ook in Curaçao, geen sprake.

Indien volgens het EHRM inmenging in de in artikel 8 tot en met 11 EVRM vastgelegde rechten wordt beoordeeld, moet op grond van het tweede lid een verplichte drietrapsstoets worden uitgevoerd. Allereerst dient de inmenging voorzien te zijn bij wet, één van de legitieme doelen dienen en noodzakelijk zijn in een democratische samenleving.⁶

Het is al bij het eerste vereiste dat al deze zinloze klachten moeten worden afgewezen.

De ontvankelijkheid van ook de door de deken ingebrachte klachten moet bovendien op dezelfde voet worden beoordeeld, als die van welke andere willekeurige burger dan ook. Dit betekent dat er een *rechtstreeks belang* moet zijn. Vooruitlopen op nog tot stand te komen wetgeving kan ook niet.

In Nederland heeft de tuchtrechter, bij herhaling, uitgemaakt dat niemand zich kan opwerpen als verdediger van het belang van een ander.⁷ In Curaçao moet dezelfde lijn worden gevolgd, nu de wettelijke regelingen bij ons geen enkel aanknopingspunt bieden om hier anders over te denken. De wet voorziet bij ons uitdrukkelijk niet in een ambtshalve bevoegdheid van een deken.

Kern van de zaak

Het is altijd de lijn van de jurisprudentie geweest dat je zelf een eigen direct belang moet hebben. Niet iedereen heeft een klachtrecht. Zo komt het klachtrecht ook niet toe aan een werkgever, die zijn werknemer in bescherming wil nemen.⁸

⁶ A. Nieuwenhuis, 'pressing social need; op zoek naar het dringend karakter van de maatschappelijke behoefte', *NJCM-Bulletin* 2014, p. 9.

⁷ HvD 13 augustus 2013, 6561, ECLI:NL:TAHVD:2013:58; HvD 23 augustus 2013, 6609, ECLI:NL:TAHVD:2013:65; HvD 15 april 2013, 6463, ECLI:NL:TAHVD:2013:YA4066; HvD 13 september 2013, 6683, ECLI:NL:TAHVD:2013:82 *Advocatenblad* 2014 p.12.

⁸ HvD 27 maart 2009, 5182 *Advocatenblad* 2014 p.10.

Vaste rechtspraak is dat het persoonlijke karakter van het tuchtrecht met zich brengt dat alleen degene die onheus is bejegend, over die bejegening, kan klagen.⁹ Het gaat, voor wat betreft de klacht van de deken om een rechter en een corrupte Tromp. Volgens de klagers zouden die rechter en Tromp onheus zijn bejegend en zouden klagers, daardoor, rechtstreeks in hun belang, dus een belang van klagers, zijn getroffen. Ook komen enkele klagers op omdat zij vinden dat te harde woorden zouden zijn gebruikt tegen een e-mailbericht van de deken en de deken.

In deze zelfde zaak trekt de deken zich eigenlijk deels enkel het lot van een grote cliënt van haar kantoor in het bijzonder aan en volgen haar daarin ook, de vijf andere klagers, die overigens papegaaigedrag vertonen. Opvallend is namelijk de zeer grote gelijkenis van de verschillende klachten onderling. Zij getuigen zonder meer van een politiek geïnspireerde hetze tegen de drie advocaten.

Deze klagers komen met hun klachten voor de cliënt van de deken op, namelijk Tromp, die zelf, vissende naar een sanctie tegen ons in een rectificatiezaak, bot heeft gevangen.

Dat de door ons gehanteerde bewoordingen de groep van zes klagers in een eigen belang hebben geraakt, kan niet door hen worden onderbouwd en blijkt ook niet. Een subjectieve mening over wat wel of niet in deze samenleving gezegd mag worden is voor wat de groep van zes betreft natuurlijk geen rechtens te respecteren belang.

De bewoordingen zijn – anders dan de moraalridders stellen te menen – door het gerecht, dat tot beoordeling daarvan bevoegd is, niet onrechtmatig bevonden. De eis van Tromp tot rectificatie van die bewoordingen werd dan ook afgewezen. Ook wat Mijnsen betreft geldt hetzelfde. Het Hof, waar Mijnsen, overigens onbegrijpelijkerwijs, nog steeds lid of plaatsvervangend lid van is of schijnt te zijn, heeft publiekelijk in de pers¹⁰ aangegeven geen klacht tegen Sulvaran te hebben ingediend. Deze beslissing van het Hof is, gezien de feiten, waar Sulvaran het over heeft en het gedrag van Mijnsen direct op de mededeling dat hij gewraakt werd, volstrekt begrijpelijk.

⁹ HvD 25 oktober 2013, 6713. ECLI:NL:TAHVD:2013:81 *Advocatenblad* 2014 p. 10.

¹⁰ Zie bijlage 1.

Namens wie treden klagers dan eigenlijk op? De belanghebbenden zelf zijn kennelijk niet geïnteresseerd in deze klacht. Voor de een hebben wij al een vrijbrief om hem van malversaties te beschuldigen, afgegeven door dit gerecht en de ander heeft al publiekelijk te kennen gegeven niet in een klacht geïnteresseerd te zijn. Dus waar zijn wij eigenlijk mee bezig? Klagen over ware feiten lijkt namelijk bovendien niet erg goed mogelijk. Zelfs rechters gaan op dit punt de mist in.

Verwezen zij, ter illustratie, naar de gevallen, waarin rechters hebben geklaagd dat een advocaat beticht werd de procesbelangen van zijn cliënt te verwaarlozen. Ook over dat belang heeft de tuchtrechter terecht geoordeeld dat dergelijke klagende rechters geen zelfstandig belang toekomt, zodat hun klachten daarover stuk voor stuk niet ontvankelijk verklaard werden.¹¹

Klagers, zoals de groep van zes, krijgen dan ook steevast het lid op de neus. Zij zijn immers geen van allen partij in een hen regarderend geschil.¹² Waar bemoeien zij zich eigenlijk mee? Geen enkele belanghebbende heeft bij hun geklaagd of kunnen klagen. Het belang van de advocaat dat hij zich alleen behoeft te verantwoorden jegens degene, die op die verantwoording aanspraak mag maken, weegt het zwaarst. Wanneer een advocaat, buiten het kader van de behandeling van een zaak, een uitlating over het persoonlijke optreden van de officier van justitie die mogelijk als onbehoorlijk is aan te merken, heeft gedaan, komt een klachtrecht alleen toe aan de officier van justitie in kwestie, die door de uitlatingen rechtstreeks in zijn persoon is getroffen.¹³ Er is geen reden om een rol of aanspraak voor zelfs andere magistraten, omdat dezen er hier anders over zouden oordelen.

Hier is het nog erger. De klacht die toen nog ging over een kwestie welke ‘sub iudice’ was, staat niet alleen op gespannen voet met dat rechterlijk oordeel, maar het andere deel van de klacht is zelfs in het geheel niet te verenigen met de uitdrukkelijke publiekelijk gedane mededeling van de belanghebbende instantie. Vaststaat dus dat geen enkele rechtstreeks belanghebbende ooit heeft geklaagd of kunnen klagen.

¹¹ HVD 19 oktober 2012, 6339, ECLI:NL:TAHVD:2012:YA3475 *Advocatenblad* 2014 p. 11.

¹² Zie voor recente voorbeelden noot onder 7.

¹³ Hvd 24 oktober 1994, *Advocatenblad* 1995, p. 961.

Gebleken is dus dat de deken in het weekeinde al haar politiek ingegeven klacht had geformuleerd en klaar had liggen voor indiening daarvan, wat zij ook direct, vroeg op de maandagochtend daarop, ook deed. De deken zelf is niet verschenen om haar klacht toe te lichten en de thans optredende deken, kan zich in het geheel niet in die klacht vinden. Daarbij heeft, zoals is bevestigd door een medebestuurder van de Orde mr. Wilsoe, de deken bovendien nagelaten het bestuur van de Orde op deugdelijke wijze te betrekken in of bij die klacht.¹⁴ Dit in strijd met het in het verleden over eventuele klachten ten aanzien van beroepsgenoten, tevens leden van de Orde, door de Orde bepaalde. Dat was naar aanleiding van een vergelijkbaar voorval, waarin een kantoorgenoot van de huidige deken, die toen vice deken was, min of meer, hetzelfde had gedaan. Namelijk het, zonder eerst een gesprek met de betrokken advocaat te hebben en zonder het bestuur van de Orde of de leden van de Orde daarbij te betrekken, publiekelijk, aanvallen van een lid van de Orde. Dat de inmiddels ex deken zich thans inzet voor de corrupt gebleken president directeur van de Centrale Bank, Tromp dus, spreekt boekdelen, wanneer bedacht zij dat deze Tromp en de Centrale Bank grote cliënten van dat kantoor zijn. De aanval van de deken op Sulvaran was, merkwaardigerwijs, terwijl zij wetende was dat een week daarna het vonnis over de vordering van die Tromp tegen KFO inzake de door hem gewenste rectificatie van de harde woorden van KFO gewezen moest worden. De zaak KFO/Tromp was dus sub iudice toen de deken dit gedrag ten toon stelde. Kennelijk beoogde de deken met haar aanval middels de ook direct met veel bombarie in de pers door haar publiek gemaakte klacht tegen Sulvaran, dan ook niets anders dan het bewerken van de publieke opinie en het oordeel van de betrokken rechter die het vonnis zou moeten wijzen.

Voor ons advocaten is het in ieder geval een geruststellend idee dat de tuchtrechter, gezien de stand van het recht, het legioen aan 'Hollandse moraalridders', voorlopig buiten de poort zal moeten houden.

¹⁴ Bijlage 13, Standpunten Wilsoe en Inderson.

Toezicht op wie?

Er is bovendien geen helder normatief kader, waarbinnen de advocaat kan bewegen. Hierbij is het belangrijk om steeds voor ogen te houden welke doelen toezicht dient, door wie het wordt ugeoefend en hoe het wordt ugeoefend.

Artikel 1 Europees Sociaal Handvest bepaalt dat de daarbij aangesloten landen moeten waarborgen dat het recht op arbeid onbelemmerd kan worden uitgeoefend. Volgens lid 2 van datzelfde artikel vergt dat een daadwerkelijke bescherming van het recht om in het onderhoud te voorzien door vrijelijk gekozen werkzaamheden. Artikel 1 ESH is met ingang van 22 mei 1980 ook hier te lande van toepassing.¹⁵ Met inbreuken op fundamentele rechten, zoals het recht op arbeid, moet men dus voorzichtig zijn, eens te meer, omdat artikel 31 ESH bepaalt dat inbreuken alleen kunnen worden gecreëerd bij formele wet. Die formele wet moet ook duidelijk zijn en dus niet zoals de Advocatenlandsverordening. De vereiste formele wet moet duidelijk aangeven wie er mag klagen en waarom en hoe er mag worden geklaagd en ook op welke wijze op de grondrechten inbreuk kan worden gemaakt.

De Advocatenlandsverordening bepaalt, echter, nergens dat de deken ambtshalve mag optreden, en al helemaal niet zonder een klacht van een belanghebbende, laat staan hoe dit ambtshalve optreden zijn beslag moet krijgen. Dus al de eerste volgens het EHRM aan te leggen toets van het vereiste van een duidelijk kenbare wettelijke grondslag, kan hier niet worden doorstaan. Vergaand straffend optreden moet een duidelijke basis in een formele wet hebben, anders kan niet worden opgetreden. Als hier, anders dan in Nederland, zelfs geheel onduidelijk is hoe de klacht moet worden ingeleid, kan de klacht natuurlijk niet worden ingeleid.

¹⁵ Pb 1979, 15.

Ambtshalve tuchtrechtelijk optreden door de deken is ook om andere redenen niet mogelijk. Niet alleen vergt dat, zoals gezien, ook volgens het EHRM, een specifieke regeling hiervoor in de Advocatenlandsverordening, maar bovendien heeft de deken geen enkele wettelijke status, terwijl de deken bovendien niet meer vertegenwoordigt dan slechts een deel van de advocaten. Namelijk hooguit de advocaten die lid van de Orde zijn.¹⁶

Kritische advocaten zijn zowel in het belang van de samenleving als geheel en dus ook de burger als in dat van de beroepsgroep zelf. De publiekrechtelijke norm moet volgens de klagers in het onderhavige geval, bij ons dus, door een privaatrechtelijke vereniging, de Orde, of, erger, de moraal van de klagende klagers worden ingevuld. Dat is zonder meer in onze optiek een verwerpelijke praktijk. Die regels kunnen in de eerste plaats immers niet gelden voor niet leden van de Orde, terwijl wij in ieder geval passen om voor ons de moraal te laten invullen door figuren zoals klagers.

Tot grofweg het midden van de vorige eeuw ging het meer om een moeilijk te definiëren eer van de beroepsgroep. Dit doel speelt tegenwoordig, zo al, in ieder geval alleen op de achtergrond een rol. De vraag is of hier sprake is van een nobile officium (edel ambt) of een zaak van negotie (handel). Die vraag wordt in de grote kantoren niet eens gesteld, zo vanzelfsprekend is het antwoord. De doorsnee advocaat is niet fatsoenlijker of onfatsoenlijker dan de doorsnee burger.

Wij zien de advocaat als een *social ingenieur*. Een ontwikkeling, die internationaal wordt toegejuicht als *good professionalism*; dat is toepassing van kennis op een voor onze samenleving waardevolle manier.¹⁷ Het recht, waaronder, in het bijzonder, ook het strafrecht en het arbeidsrecht, wordt door ons gezien als een instrument van de gevestigde orde, waarmee bepaalde groepen in deze samenleving onder de duim worden gehouden. Ook dit standpunt mogen wij vrijelijk naar buiten dragen.

¹⁶ 43 advocaten zijn geen lid van deze Orde. Samen met de 57 tegenstemmers, vertegenwoordigt de deken een minderheid van de advocaten,
¹⁷ Vgl. Richard A. Posner, *Overcoming law*, Cambridge (Maas)/London 1995, p. 33 e.v., en Richard A. Posner, *The decline of law as autonomous discipline: 1962-1987*, in: Harvard Law review 1990, p. 761-781.

Wij streven naar een eerlijke rechtsbedeling en publieke dienstverlening.

In de rechtsstaat is de onafhankelijkheid van de advocaat essentieel; immers alleen dan kunnen eerlijke procedures plaatsvinden.¹⁸ Wij doelen dan hier op gedragsregel 4; de vrijheid en onafhankelijkheid van de advocaat in zijn beroepsuitoefening. Onze onafhankelijkheid kan en zal nooit opgeofferd worden aan de eisen of wensen van derden. Bij klagers gaat het duidelijk alleen om het bestrijden van de volgens hen verkeerde ventjes in de advocatuur.

Bij ons is het de professionele onafhankelijkheid dat hoog in het vaandel staat. Kennelijk is dit een heet hangijzer binnen de groep advocaten die de Orde als een, ook politiek, kartel zien en willen hanteren.

Wij verzetten ons al gedurende lange tijd, eigenlijk gedurende onze gehele carrière als advocaat al, tegen de heersende machten in deze samenleving, die direct verantwoordelijk zijn voor de huidige staat van onze samenleving. Wij zijn dan ook niet gemakkelijk en moeten soms de rust voor anderen verstoren. Wie zich binnen het juridisch besloten wereldje in Curaçao opstelt als een strijdbare figuur, krijgt het meestal lastig. Dat nemen wij op de koop toe. Hoe moeilijker het wordt, hoe noodzakelijker wij het zullen vinden om strijdbaar te blijven in deze taak van dienst van ons leven en ons samenleven met die groepen in deze samenleving, wier lot wij ons primair aantrekken. Dat bepaalde advocaten ons als een soort duivelskunstenaar trachten af te schilderen, zal het niet anders maken. Het gaat bij ons om strijdbaarheid in woorden en daden tegen regelrechte wantoestanden, waaronder zelfs strafbare feiten, in belangrijke staatsinstituten, waartegen wij opkomen, juist om die instituten te zuiveren.

De klacht gaat dus ook over de rechtsstaat, de politiek, een eerlijker samenleving en de revolutie van het denken over de positie en rol van de advocaat in deze kleine samenleving. De heersende

¹⁸ B. Böhler, *Vrij, onvereerd*. Rede uitgesproken bij de aanvaarding van het ambt van bijzonder hoogleraar advocatuur aan de Universiteit van Amsterdam, Amsterdam Vossiuspers UA 2013, p. 5.

machten en hun instituten konden nooit de mond sluiten van moedige advocaten.¹⁹ De onafhankelijkheid is het wezenskenmerk van het advocatenberoep. Het is in het bijzonder deze onafhankelijkheid, die ons in staat stelt een grote mond op te zetten en snijdende kritiek op gezagsdragers, rechters inclusief, en het maatschappelijk functioneren van de instituten in die democratische rechtsstaat, te leveren. Deze onafhankelijkheid, hier zijn wij van overtuigd, garandeert uiteindelijk dat overheden, waaronder ook rechters, niet zomaar hun gang (meer) kunnen gaan. Elke keer, als er sprake is van machtsmisbruik en corruptie, zullen de instituten door ons onder vuur worden genomen.

Een deken, die opkomt voor belangen van rechters, onder de kap en met misbruik van de Orde, is wel een hele vreemde eend in de bijt. Juist ook van een deken en Orde mag een kritieke houding worden verwacht. Een advocaat moet zijn beroep kunnen uitoefenen zonder vrees voor repercussies of represailles. Dit beginsel is, onder andere, vervat in artikel 6 EVRM. Het daarin vastgelegde recht op een eerlijk proces brengt met zich dat burgers, die een conflict hebben met de staat, terzijde moeten kunnen worden gestaan door een advocaat, die niet afhankelijk is van of onder invloed staat van een rechter of enig ander instituut van de staat. De advocaat dient, voor alles, te voorkomen dat zijn vrijheid en onafhankelijkheid in gevaar komt.

Wij moeten er steeds voor waken dat ondergeschikte belangen, zoals het bedoelde financiële belang of relaties met rechters of beroepsgenoten, zoals zich hier voordoet, niet de overhand krijgen, ten koste van die vrijheid en onafhankelijkheid, die de bedoelde publieke belangen dienen te garanderen.

De legitimiteit van het handelen van de deken is in casu, zoals hiervoor al is uiteengezet, niet aanwezig geweest. Reeds niet omdat er geen democratische procedure aan de indiening van die klacht vooraf is gegaan. Reeds is gememoreerd dat de deken heeft voorgedaan alsof zij geïnteresseerd was in een gesprek met Sulvaran. De deken had in haar schrijven van vrijdag 10

¹⁹ J.S Bailly, *Mémoires de Bailly*, Parijs : Baudoin Frères 1821, p. 51.

januari 2014, gesimuleerd geïnteresseerd te zijn in een gesprek met Sulvaran en, in dat kader, aangegeven dat wanneer Sulvaran, op het door haar voorgestelde tijdstip voor het gesimuleerd gewenste gesprek, op maandag 13 januari 2014, verhinderd zou zijn, Sulvaran kon aangeven wanneer het gesprek dan wel plaats zou kunnen hebben. Dit laatste heeft Sulvaran ook gedaan. Sulvaran heeft geschreven dat hij op maandag niet kon wegens andere verplichtingen, maar dat hij bereid was haar op dinsdag 14 januari 2014 te ontvangen om haar een toelichting te geven.²⁰

Uit de feiten blijkt, echter, dat de deken allesbehalve integer van aard en karakter is en dat zij zich enkel voordeed als een integere figuur met haar correspondentie over een vermeend door haar gewenst gesprek. Zij en haar handelen bleken een volslagen farce te zijn. Immers, terwijl zij simuleerde een gesprek met Sulvaran te willen hebben om nadere informatie te krijgen van Sulvaran – dit gesprek zou, als zij goed en integer van aard was, moeten zijn geweest om haar gedachten te kunnen helpen formuleren - had de deken haar klacht al geformuleerd. Bovendien diende zij haar klacht direct op maandagochtend 13 januari 2014 in. Hoe ver integriteit bij haar te zoeken is, blijkt ook uit het feit dat een ex deken met wie zij nauwe banden heeft, Karel Frielink de berichtgeving over de klacht van de demissionaire Deken tegen Sulvaran, om 11.09 uur al, op www.dutchcaribbeanlegalportal.com wist te plaatsen. Nota bene een klacht, die om 10.50 uur, 19 minuten daarvoor, was ingediend bij de Raad van Toezicht. Dit alles zonder dat deze Frielink lid is van het bestuur van de Orde en voordat Sulvaran zelf (drie dagen later) van het zijn ingediend geworden van de klacht kennis kreeg of van de inhoud van de klacht kennis kon nemen. Op zijn facebook schreef Frielink direct, niet gehinderd door enige kennis van de feiten en het strafrecht als commentaar onder het klachtbericht: “Goed dat de tuchtrechter (opmerking verweerders: hij is zelf een tuchtrechter) zich daarover kan uitlaten”. De deken had niet eens de mores om te wachten tot nadat Sulvaran haar klacht via de daarvoor geëigende weg had ontvangen van de raad. Hieruit kan geen andere conclusie gerechtvaardigd zijn dan dat Fievez, de deken, samen met Karel Frielink er op uit waren om een vooropgezet plan met politieke motieven te effectueren. Te meer nu blijkt dat alle onderhavige klachten uit dezelfde koker (wij vermoeden

²⁰ Zie voor correspondentie bijlage 2.

van Karel Frielink) lijken te zijn. Voor de duidelijkheid zij hier benadrukt dat deze Frielink (en zijn Knipselkrant) er een gewoonte van heeft gemaakt om advocatenkantoor Sulvaran en Peterson en zelfs onze stagiaires, constant aan te vallen. Iets moet deze advocaat kennelijk dan ook behoorlijk dwars zitten.

Zoals al aangegeven heeft de deken voor deze vorm van reactief toezicht geen genoegzame wettelijke basis. In Nederland is het reactieve toezicht door de deken(s) wel wettelijk geregeld. Deze vorm van toezicht wordt daar via artikel 46 c e.v. Advocatenwet uitgeoefend. Die procedure is, anders dan hier in Curaçao, met (voldoende) waarborgen voor de advocaat omkleed. Let wel het gaat hier om de mogelijkheid tot oplegging van zelfs zeer zware sancties, die ook het vermogen en dus de eigendom van de advocaat kan treffen.

Een reactief intern toezicht van de deken in Curaçao zonder een voorafgaand grondig onderzoek naar de feiten kan nooit goed werken. Toezicht en tuchtrecht op en in de advocatuur hebben alleen baat bij goed en deugdelijk onderzoek. De onderhavige klachten laten ook de noodzaak van een dergelijk onderzoek zien.

Dit is doorgaans niet de manier, waarop een deken advocaten en advocatenkantoren tegemoet behoort te treden. Solidariteit, respect voor procedurele normen, zoals het *horen van de betrokken advocaat*, en eerlijkheid en niet vooringenomenheid ten opzichte van wat de advocaat verweten wordt, horen bij de attitude die een deken behoort te hebben. Aan de vereiste eerlijkheid in deze zaak kon slechts voldaan zijn, indien de deken bereid was eerst de argumenten aan te horen, eer een oordeel te vormen en te vinden of zij een klacht mocht hebben. In eerlijkheid was de klagende deken in casu, zoals gezegd, absoluut niet geïnteresseerd. Haar plan was al rond.

Wij zullen er steeds voor zorg blijven dragen dat de discussie rond falende rechters en corrupte overheidsdienaren en dekens op basis van feiten en argumenten wordt gevoerd en wel totdat er correctie optreedt.

Het blijkt hoog tijd dat de controversiële thema's die wij aankaarten aan een grondige publieke discussie worden onderworpen. De weg naar daadwerkelijke verandering begint echter pas nadat

dit besef ook bij mensen, zoals klagers, is doordrongen. Dat lijkt bij klagers nog steeds een moeilijk proces te zijn.

Een deken is iemand, die zijn taken effectief en eerlijk aanpakt, althans, naar blijkt in Curaçao, behoort aan te pakken. De klagende deken heeft er blijk van gegeven niet in staat te zijn de taak van een deken effectief, eerlijk en transparant aan te pakken. Als deken heeft zij getoond een deken onwaardig te zijn en daarom moest zij opstappen. Zelfs haar aanhangers konden haar gedrag niet verdedigen. Ze heeft geheel ongevraagd van een advocaat lid van de Orde een beklagde gemaakt, zonder enige daadwerkelijke interesse te tonen voor de feiten. Eerlijkheid en transparantie kwamen haar duidelijk niet van pas in haar integriteitloos gedrag.

Wij wijzen er op dat de 'margin of appreciation' om advocaten voor hun uitspraken te straffen zeer beperkt is. Ook het tuchtrecht, dat thans is ingezet ter voldoening aan opgeblazen gevoelens van beweerde ergernis van een klein groepje, die kennelijk politiek wil bedrijven, zal ons zeker geen blad voor de mond doen nemen.

Vrijheid van meningsuiting

Het recht op vrijheid van meningsuiting biedt een ieder de mogelijkheid zijn of haar mening te uiten en informatie te verspreiden. Daarmee is ook de mogelijkheid van deelname aan het maatschappelijk en politiek debat gegarandeerd. Deze verbinding tussen vrijheid van meningsuiting en democratie geeft het grondrecht een speciaal gewicht. Er wordt dan ook een onderscheid gemaakt tussen bijdragen aan het maatschappelijke en politiek debat en andere uitlatingen, zoals reclame of verstrooiing. De verbinding tussen vrijheid van meningsuiting en democratie zorgt ook onder vigore van het EVRM voor een grote bescherming van het maatschappelijke en politieke debat.²¹ Het recht op vrijheid van meningsuiting laat volgens het

²¹ O.a. EHRM 26 april 1979, appl.no. 6538/74 (*Sunday Times/V.K.*), NJ 1980, 146 (m.nt. Alkema); EHRM (GK) 7 februari 2012, appl.no. 39954/08 (*Axel Springer AG/Duitsland*), NJB 2102, 894.

Hof amper ruimte voor beperkingen ‘on political speech or on debate of questions of public interest’.²²

Aan deze kant van de grote plas is het ook niet anders. Stelt het *Supreme Court* van de VS bijvoorbeeld vast dat een uitlating als ‘speech on matters of public concern’ is te beschouwen, dan is de bescherming buitengewoon groot.²³ Dit houdt verband met ‘the profound national commitment to the principle that debate on public issues should be uninhibited, robust and wide open’.²⁴

Het kan dus niet al te gauw al te gek zijn met uitlatingen van advocaten in het kader van diens meningsuiting. De klagers schijnen aanstoot te vinden in de toon van het publieke debat en de manier waarop dat debat werd gevoerd. Klagers doen alsof zij over wondermiddelen beschikken die het primaat toekomt om maatschappelijke dispuuten te beslechten en advocaten monddood te maken.

Laten wij, echter, direct, vooropstellen dat zonder vrijheid van meningsuiting er ook geen discussie mogelijk is over de inhoud en grenzen hiervan.

De kern van de consistente lijn van het EHRM is dat politieke meningsuitingen over maatschappelijke problemen zoveel mogelijk dienen te worden beschermd. Het politiek debat vormt volgens het EHRM de essentie van de democratische rechtsstaat.²⁵ Dat de uitspraken kwetsend zijn is, ook in overeenstemming met de EHRM jurisprudentie, niet doorslaggevend. De Wilders uitspraak werd internationaal aangemerkt als een ‘Victory for free speech’.²⁶ Van de

²² O.a. EHRM (GK) 10 december 2007, appl.no. 69698/01 (*Stoll/Zwitserland*), NJ 2008, 236 (m.nt. Dommering).

²³ Supreme Court 2 maart 2011, *Snyder v. Phelps et al.*, U.S. 562_(Docket no. 09-751)(2011); onder verwijzing naar Supreme Court 6 december 2004, *San Diego v. Roe*, 543 U.S. 77 (2004).

²⁴ Supreme Court 9 maart 1964, *New York Times v. Sullivan*, 376 U.S. 254 (1964).

²⁵ EHRM 23 mei 1992, nr. 13778/88 (*Thorgeir Thorgerson vs. IJsland*).

²⁶ A. Esman, ‘Geert Wilders Found “Not Guilty” in Victory for Free Speech’, *Forbes.com* 23 juni 2011

Nederlandse rechter werd gevonden dat deze zich had ingezet voor de 'vrijheid van meningsuiting'.²⁷

De vrijheid van meningsuiting is van vitaal belang voor het vrije debat in de democratische rechtsstaat en moet, zeker in het geval van corruptie en handelen in strijd met de wet, zeer terughoudend worden omgegaan met het gebruik of beter gezegd misbruik van het tuchtrecht. Een aantal rechters, onder wie Mijnsen hebben beslissingen valselijk opgemaakt, Tromp blijkt een door en door corrupte figuur te zijn, terwijl de deken het discriminatieverbod gebaseerd op racisme heeft geschonden. Wij zijn niet degenen die voor hun handelingen verantwoordelijk zijn en wij hebben, zoals in het 'Wilders vonnis' weer eens is vastgesteld, zelfs de vrijheid om met onze uitspraken tegen deze misstanden weerzin te wekken. Ook de klagers hebben dus, evenals Tromp, Mijnsen en de deken, zich onze uitspraken te laten welgevalen, althans te accepteren.

Van zeer cruciaal belang in deze is dat wij onze betreffende uitlatingen in overwegende mate hebben gedaan in het kader van een maatschappelijk debat over het als verwerpelijk te bestempelen fenomeen van het plegen van strafbare feiten onder de kap van de overheid. De context, waarbinnen de uitlatingen zijn gedaan, vormen volgens het EHRM een van de belangrijkste indicaties of de grenzen van artikel 10 EVRM zijn overschreden of niet.

Voor de geprivilegieerde positie, waarin wij ons bevinden, geldt dat in een democratie onze stem niet mag worden onderdrukt. Wij zijn dus aanhangers van een materiële of beter gezegd echte strijdbare democratie. Deze opvatting verdraagt zich niet met een tuchtrechter, die over politieke oordelen oordeelt. Tuchtrechtelijke bemoeienis met de meningsvorming moet met argusogen bekeken worden, niet eens zozeer omdat de meningsuitingen zo waardevol zijn, maar omdat het idee dat tuchtrechters burgers bestraffen wegens hun opvattingen haaks staat op de

²⁷ Zie de bekende rechtsfilosoof T. Baudet: 'A Firsthand Account of the Dutch trial of Geert Wilders', *The City Journal* 19 januari 2010

uitgangspunten van de democratie. Daarbij moet het wantrouwen het grootst zijn ten aanzien van de beperkingen van de publieke discussie.²⁸ In casu is er dus voor de tuchtrechter geen plaats.

Woorden en meer woorden zijn de gladiatoren, die in de arena van zowel recht als politiek de degens moeten kruisen. Handelen en spreken (gepaard met geschreven) zijn de manieren waarop en de wapens waarmee wij onze politieke denkbeelden in de rechtsorde vorm doen krijgen. De vrijheid van meningsuiting is dus inherent aan ons doel. Van (tucht-)rechters wordt verwacht dat zij zich in de uitoefening van hun functie politiek neutraal gedragen.

Klagers proberen hun merkwaardig gedrag te rechtvaardigen door ons ten onrechte als een totalitaire of extremistische groep af te schilderen. Wij kunnen hierop alleen maar hopen dat iedereen wel beter weet.

Dan is ook nog de rol van het Nederlandstalige Antilliaans Dagblad (“AD”), waarin niet toevallig, de meer genoemde Karel Frielink een fervente scribent blijkt te zijn en dat de journalistieke vrijheid benut of, juister, misbruikt, om met name de door ons, hoofdzakelijk als KFO, in onze moedertaal geschreven stukken te verdraaien, te overdrijven of zelfs een provocerend tintje aan toe te voegen, overigens zonder onze toestemming daarvoor of instemming daarmee. Het is duidelijk dat klagers of de in het Papiaments geschreven stukken niet hebben gelezen of niet kunnen lezen of niet begrijpen of deze wel kunnen lezen en ook wel begrijpen, maar bewust verdraaien. In ieder geval zeggen zij zelf dat zij zich baseren op de door dit rechtse dagblad, het AD dus, geschreven stukken. Een krant, waarvan goed bekend is dat die zich al jarenlang bezig houdt met het demoniseren van alles wat met de ‘Nee’ beweging van doen heeft, om zodoende de gevestigde orde in het zadel te houden.

Het is goed om in het licht van het voorgaande de door G.J.M. Corstens, president van de Hoge Raad van Nederland, ter gelegenheid van de opening van het gerestaureerde gerechtsgebouw in

²⁸ C. Sunstein, *Democracy and the Problem of Free Speech*, New York: The Free Press 1993, p. 238.

Aruba, gehouden rede, voorzichtig en zakelijk te betrekken.²⁹ Uit wat Corstens naar voren heeft gebracht blijkt dat de toetsing van de ingediende klachten, in het bijzonder daar waar het de rol van Mijnsen betreft, enkel met de nodige voorzichtigheid en terughoudendheid mag plaatsvinden. Wij mogen namelijk niet uit het oog verliezen dat slechts een klacht is ingediend en dat juist degenen, die minachting hebben voor de politiek en de democratie en haar waarden, de ernstige dreigingen voor onze rechtsorde vormen.

Klagers wensen dat de op een na zwaarste ingreep in het professionele leven van de advocaat als straf wordt opgelegd. Echter, omwille van een hard, zwaar, provocerend en desnoods zelfs een antidemocratisch debat mogen burgers en zeker advocaten nooit en te nimmer worden vervolgd en gestraft. Het voor de verdere ontwikkeling van de democratie vereiste en onontbeerlijke debat verdraagt zich niet met het monddood maken van de burger of de advocaat, hoe hard de toon van het debat ook zij, wanneer ernstige misstanden aan de orde zijn gesteld. Benadrukt moet worden dat rechterlijke beslissingen geen apennotjes zijn maar zeer ernstige handelingen, die ingrijpende gevolgen hebben voor degenen die daaraan zijn onderworpen. Vervalsing past daar niet bij, evenmin als het goedpraten daarvan. Daarnaast is van belang zich te realiseren dat de corrupte Tromp eigenlijk juist de rol van de poortwachter behoort te vervullen. Hij behoort ons, in zijn functie van directeur van de Centrale Bank, juist tegen de handelingen, zoals door hem verricht, te beschermen. Is dit niet de wereld op zijn kop? Er zit iets ironisch in dit alles. Het is in ieder geval ongelooflijk en bedroevend dat juist beroepsgenoten, zonder enige kennis van of interesse voor de feiten, anno 2014, nog durven te pretenderen en te redeneren volgens de opzet en geest van een landsverordening uit 1959 (!). Maar dit is niets anders dan een politieke circus.

De uitspraken moeten steeds naar de feiten worden herleid of geïnterpreteerd om de betekenis daarvan te kunnen vaststellen. In de periode, waarin de uitlatingen werden gedaan, had zowel het gedrag van de rechter(s) als van de corrupte Tromp een prominente rol in het maatschappelijke debat. Dat geldt ook voor de inhoud van de gewraakte e-mailtje van de deken. Naarmate het

²⁹ Bijlage 7 bij het verweerschrift.

debat heviger wordt komt aan de vrijheid van meningsuiting meer ruimte toe, ongeacht of de uitlatingen choqueren of verontrusten. Het zijn immers ernstige kwesties. De uitingsvrijheid heeft daarom niet alleen betrekking op informatie die positief ontvangen zal worden, maar geldt ook voor uitlatingen die grievend, schokkend of verontrustend zijn.³⁰

In casu gaat het om een zestal mensen, dat zelf niet aan dit debat deelnemen of willen deelnemen, en die ook geen rechtstreeks eigen belanghebbenden zijn, die drie deelnemers aan dit maatschappelijk debat juridisch willen elimineren.

In onze visie kan de capaciteit van de tuchtrechter beter worden benut in bestrafing van ernstige overtredingen, zoals het proberen de stemming binnen de Orde van Advocaten te corrumperen door middel van het plegen van etnische zuivering.³¹ Maar daar laten deze o zo correcte klagers zich niet mee in. Dit is al tekenend voor de door hen gepretendeerde oprechtheid.

Zonder een *lex certa et stricta* kunnen advocaten natuurlijk nimmer op voorhand weten wat, tuchtrechtelijk beschouwd, van hen verwacht wordt en waar zij aan toe zijn. Waarom de vermeende rechten van klagers, neerkomende op een subjectieve mening, zwaarder zouden moeten wegen dan de subjectieve meningen van de beklaagden, is, in het kader van de aan de orde zijnde politieke context, waarin de uitspraken zijn gedaan, niet uit te leggen. Wie een ander buiten de maatschappelijke discussie wil sluiten, plaatst hem ook buiten de democratische rechtsorde.

Klagers zijn op geen enkele wijze benadeeld. Ook de Curaçaose samenleving voelt zich niet bedreigd door de uitspraken van de drie advocaten, getuige al het feit, dat, sinds de uitspraken en de op dat gebied ontstane maatschappelijke discussie, juist van een enorme toename van steun door de lokale bevolking en diverse organisaties sprake is. De burger wil kennelijk juist kritische en mondige advocaten, zeker in deze tijd waarin er steeds meer wantrouwen bestaat of ontstaat in de integriteit van de pijlers van onze samenleving, waaronder vooral ook in de met de executie

³⁰ EHRM 29 oktober 1992, nr. 14234/88 (*Open Door e.a. vs Ierland*) r.o. 71 – 72.

³¹ Zie brief deken als bijlage 3.

van justitie in de samenleving belaste instituten, die, dat mag ook direct gezegd zijn, zeker in onze ogen, genoeg grond geven voor dat wantrouwen. Daarom geldt ook de waarschuwing aan deze instituties: beter ten halve gekeerd dan ten hele gedwaald. Uiteindelijk lijkt het te gaan om klagers' eigen door hen verzwegen politieke agenda. Zo beschouwd zijn de klaagschriften in essentie niets anders dan verboden en strafbare schotschriften. De daarmee aan de orde gestelde discussie komt niet verder dan de vraag of wij wel of niet iets mogen zeggen. Dat wordt echter alleen door ons bepaald en niet door figuren die er blijk van geven geen notie te hebben van de reikwijdte van de enorme belangen die op het spel staan en de vrijheid van meningsuiting in dat kader. Wellicht dat het hen aan te raden is om goede kennis te nemen van de inhoud van het pleidooi van KFO en de daarin genoemde jurisprudentie en rechtsleer in de zaak. De kort geding rechter vond terecht dat de uitspraken van KFO (en impliciet dus ook van de drie advocaten) bescherming genieten in het recht, en nu probeert de deken het over de boeg van de tuchtrechter, die, echter, evenmin als de civiele (kort geding) rechter, die in onze zaak de geroepene is om daarover te oordelen, tot een ander oordeel zal kunnen of mogen geraken zonder zich schuldig te maken aan betreding van de politieke arena en het daarin gevoerde politieke debat.

Vrijheid van meningsuiting is een belangrijke, zo niet de belangrijkste institutionele pijler onder een goed functionerende democratie.³² Zodra uitspraken bedoeld zijn als een bijdrage aan een belangrijk maatschappelijk of politiek debat, moet de vrijheid van meningsuiting zo groot mogelijk zijn. Onze uitspraken dienen daadwerkelijk dit doel en staan dus daarmee in verhouding. Respect voor de individuele menselijke waardigheid impliceert dat wij partij mogen kiezen, en dat wij de politieke opvattingen en doelstellingen van onze politieke vijanden, die corruptie bedrijven of in stand houden, mogen bestrijden. De vrijheid van meningsuiting is een grondrecht, dat zonder onderscheid des persoon wordt toegekend aan een ieder die zich in Curaçao bevindt. Het is mensonwaardig om mensen te censureren en mond dood te maken bij belangrijke maatschappelijke discussies. Daarmee wordt ons een belangrijk middel – misschien wel het belangrijkste middel – om ons te uiten en ons zelf te zijn en onze politieke wensen na te

³² G. Molier, 'Over de vrijheid van meningsuiting en groepsbelediging wegens religie', *Civis Mundi* 2009, jrg. 48, p. 155 en 156.

streven, ontnomen en daardoor ook de belangrijkste pijler van de democratische rechtsstaat, waar wij voor staan, ondergraven en weggezaagd. Democratie veronderstelt dat de waarheid de uitkomst is van een maatschappelijk debat zonder censuur, taboes, discriminatie en corrupte pogingen om ook die waarheid te ondergraven. Al in de klassieke *Handyside* arrest bood het EHRM ruimte voor zelfs schokkende uitlatingen.³³ Ook voor advocaten fungeert voor de uitoefening van dit recht de leidraad van het EHRM in de *Handyside*-zaak inhoudende dat dit recht niet alleen betrekking heeft op informatie of ideeën, maar ook betrekking heeft op 'to offend, shock or disturb the State or any sector of the population'. Verontwaardiging is dus geen reden voor beperking van de vrijheid van meningsuiting. Die komt met de vrijheid mee. Zo overwoog ook Rechtbank Rotterdam dat de vrijheid van meningsuiting zeker ook uitlatingen beschermt waar anderen aanstoot aan nemen.³⁴ Dat onze woorden en schrifturen, als wapenen zo vlijmscherp zijn, is een gegeven, waarmee zij die daaraan aanstoot nemen, hebben te leren leven. Dat is democratie.

Het debat tussen de 'JA' en 'NEE' groep over de inrichting van de samenleving staat al jaren hoog op de politieke agenda. In Curaçao verloopt het proces van acceptatie van de koloniale consensusrijks wetten niet. Deze hebben allen maar voor veel onvrede, veel onbegrip en in toenemende mate voor extreme maatschappelijke verdeeldheid en geweld gezorgd. Dit alleen al geeft genoeg grond om te oordelen dat hun introductie niet had gemogen. Wetten behoren samenlevingen niet in twee kampen te verdelen. Deze wetten zijn dus zeker zeer controversieel te noemen en juist als het gaat om een controversieel thema, waarbij het overheidsbeleid juist door deze wetten met vallen en opstaan gaat (in nog lang geen vier jaar zijn er al drie regeringen geweest met een enorm aantal elkaar op verschillende posten opgevolgde ministers), moet er ruimte zijn voor het harde en vrije debat en voor kritiek op autoriteiten en wetten. KFO en de drie beklagde advocaten staan hiervoor.

³³ EHRM 12 december 1976, *Handyside t. VK* (appl.nr. 5493/72) par. 49. Zie ook EHRM 29 oktober 1992, *Open Door e.a. t. Ierland*, appl.nr. 14234/88 en 14235/88, NJ 1993, 544, r.o. 71-72.

³⁴ Rb Rotterdam 21 november 2006, LJV AZ3031.

In een zaak als deze moet ook worden nagegaan of er een juiste balans is tussen artikel 8 EVRM enerzijds en artikel 10 EVRM anderzijds. Enig aan artikel 8 EVRM ontleend recht hebben deze klagers in beginsel geen van allen. Reeds niet, omdat deze klagers geen geadresseerden van onze uitspraken zijn. Ook de deken niet, nu onze uitspraken de invulling van deze functie betreffen. De deken zelf heeft overigens op dit punt geen enkele klacht ingediend. Zij kan dat ook niet.

In een zaak als deze moet dan ook worden nagegaan of Sulvaran, zonder dat enige feitelijke basis werd onderzocht door de deken en de andere klagers, beschuldigd werd. Daardoor al is er geen *fair balance* tussen onze vrijheid van meningsuiting en bescherming van onze reputatie en bestaanszekerheid als advocaat enerzijds en de klachten.

Democratie impliceert dat iedere burger zijn – met name ook politieke – standpunten naar voren kan brengen, of die nu liberaal of links of racistisch (Wilders en Fiévez) of pacifistisch van karakter zijn.

Jurisprudentie EHRM

Dat klagers, al dan niet als advocaten, geheel subjectief, vinden dat een verklaring van KFO of de drie door hen beklagde of, juist, met hun klachten onrechtmatig bekladde, advocaten, ongepast of controversieel is, doet geen afbreuk aan het '*public speech* karakter' van de verklaring. Of klagers door uitlatingen, welke bovendien niet tot hen gericht zijn, zich, in welke hoedanigheid dan ook, beledigd of aangesproken voelen, doet in dit verband niet terzake. Het belang van de democratie gaat zeker boven de bescherming van persoonlijke gevoelens van de ontvangers van niet voor hen bedoelde boodschappen. De oplossing kan dus zeker niet gezocht worden in de bestraffing van de sprekers. Dit is de vaste lijn, die gedurende de afgelopen veertig jaar, door het EHRM en ook de Hoge Raad, op het terrein van meningsuiting, is ontwikkeld en standaardmatig is gevolgd. Ook de tuchtrechter is daaraan gebonden.

Toegepast op deze zaak

In het persbericht van KFO van 23 januari 2014³⁵ staat uitdrukkelijk dat de strijd tegen de consensusrijkswetten een oorlog is zonder bloed en verder dat wij in deze conflictsituatie onze vrijheid van meningsuiting als fundamenteel wapen gebruiken. Want de taal is binnen het recht een wapen van belang. Verder waarschuwen wij wel dat onze strijd een van emoties is en als deze wetten niet van tafel gaan dat dit conflict op enig moment tot geweld *kan* leiden, omdat dit dan de enige optie zal zijn om onze autonomie terug te krijgen.³⁶ Het ongenueanceerde beeld, dat klagers, in kennelijk blinde navolging van hun kennelijke lijfsblad, het AD, volgen en presenteren in hun klachten, moet dus in de juiste context worden geplaatst en dus zwaar genuanceerd worden. Het AD is een superrechtse krant, die de gevestigde orde en de rekolonisatie van Curaçao door Nederland, waartegen wij, al jarenlang, ook middels KFO, vechten, vertegenwoordigt en met hand en tand verdedigt, door mensen, zoals wij, aan te vallen. Een krant welke in het verleden door ons al is gedwongen tot rectificatie wegens ongefundeerde aanvallen op personen, nota bene, geheel ingegeven door een der onderhavige klagers, namelijk de zich in de samenleving openlijk als criminele rechercheur aandienende Cramm. Voorzichtigheid is dus zeker geboden.

De passages in het betreffende communiqué van KFO zijn, zonder dat wij daar overigens enige afstand van nemen, niet afkomstig uit onze eigen koker, maar uit het ook internationaal algemeen erkend werk van Carl Schmitt, uit 1932, dat in 1996 weer is herdrukt³⁷, daarmede zijn hedendaagse relevantie bevestigend. Van strafwaardige handelingen is geen sprake. Zo mag heftige kritiek op de consensusrijkswetten en een oproep tot verzet daartegen, niet gesanctioneerd worden. Er valt geen duidelijk en direct verband te leggen tussen de uitlatingen en strafwaardig handelen. Anders zou het OM natuurlijk zijn opgetreden.

Zoals Schmitt schrijft kan een strijd, zoals deze, altijd ontaarden in geweld. De hedendaagse geschiedenis in vele landen doet niet anders dan deze stelling bevestigen. Uiteindelijk beslist een

³⁵ Bijlage 5 bij het verweerschrift

³⁶ Het in het papiaments uitgegeven stuk gebruikt het woord *lo por* = kan.

³⁷ C. Schmitt, *Der Begriff des Politischen*, Berlin: Duncker & Humblot 1996, p 26, 27

volk namelijk wanneer geweld de enige uitweg is. Wij gaan daar als drie advocaten of als KFO niet over, maar constateren dit wel. Met andere woorden zegt deze befaamde internationaal erkende politieke filosoof, dat (ook) het recht ondergeschikt is aan de politiek, zodat, in het uiterste geval, alleen geweld het laatste woord heeft.³⁸ KFO beoogde dan ook niets dan een duidelijke waarschuwing, gebaseerd op de realiteit van de politieke wereldgeschiedenis, te doen uitgaan. Ook hier zijn de woorden van KFO, nota bene een politieke pressiegroep, bewust opzettelijk uit hun verband gerukt. Ook hier geldt dus: eerst goed lezen, onze taal begrijpen en dan binnen de juiste context plaatsen. Wij verzoeken trouwens dat alle door de klagers overgelegde persberichten als hier ingevoegd te beschouwen.

Klagers achten ons schuldig aan inbreuk op de eer en stand van advocaten. Wat klagers daar ook mee mogen bedoelen, in deze staan hogere belangen op het spel. Het gaat immers om ernstige feiten, waartegen wij ageren en waarvan wij eigenlijk verwachten dat iedere rechtschapen advocaat, stante pede, moet ageren. Rechtschapenheid en integriteit vereisen dit nu eenmaal. Bij vonnis van het Gerecht in Eerste Aanleg, van 20 januari 2014, is al geoordeeld dat de directeur van de Centrale Bank ernstige misstanden in stand houdt binnen de Centrale Bank en weigert zich te dien aanzien te verantwoorden en dat het niet onrechtmatig is om Tromp van malversaties te beschuldigen.³⁹ Hierover behoort de discussie te gaan, maar ook in deze feiten zijn klagers niet geïnteresseerd. Kennelijk menen klagers dat iedereen zijn mond moet houden, zelfs als er sprake is van regelrechte normschendingen. In een echte democratie zijn er echter meerdere controle mechanismen en zowel KFO als de drie beklagde advocaten zijn zulke mechanismen.

Overtreding van de wet is nu eenmaal, zeker wanneer dat strafrechtelijk met een straf bedreigd wordt, een misdadige handeling, ongeacht wie daar bij betrokken is. Mooie woorden voor zulke wetsovertredingen (zie de artikelen 230 e.v. NASr oud en 2:184 e.v. CSr. en het Statuut voor de Centrale Bank van Curaçao en Sint Maarten en de Comptabiliteitslandsverordening), bestaan er

³⁸ Schmitt 1996, p. 26.

³⁹ Bijlage 6 bij verweerschrift.

nu eenmaal niet. Onze uitspraken zijn hard, maar wel zakelijk en gebaseerd op de waarheid. De feiten kunnen klagers, die daar ook niet in geïnteresseerd zijn, nimmer ontkennen of weerleggen.

Klagers denken kennelijk dat dit soort dingen mogen. Als ook nog de controle ontbreekt, omdat iedereen zijn mond moet houden, glijden wij af. Dit soort handelingen kan niet afgedekt worden met de simpele mededeling dat (volgens klagers) krachttermen zijn gebruikt. Het is een taak van ons allen om bij dit soort strafbare feiten hard tegengas te geven. Kennelijk kan de Orde haar dubbele taak van het opkomen voor belangen van advocaten en hun cliënten en tegelijkertijd de rechtsorde bewaken niet aan.

Pluralisme impliceert dat mensen het nooit volledig over alles met elkaar eens worden of zullen worden. Omdat er niets is, dat iedereen tevreden stelt, is er de wet. Maar dan wel voor iedereen. Dat is de grondslag van de rechtsstaat.

In casu wordt getracht de echte discussie te belemmeren door een beroep te doen op een of andere eer of stand.

Het is een collectieve taak en verantwoordelijkheid om waarden, die ondergeschikt zijn aan principes, niet te laten prevaleren. Die waarden zijn hier bijvoorbeeld relaties tussen de Orde of advocaten en rechters of tussen een bepaalde advocaat en een grote cliënt van haar kantoor, terwijl het hier gaat en behoort te gaan om het legaliteitsbeginsel. Het begrip wordt in de eerste plaats gebruikt om aan te geven dat overheidshandelen op de wet berust of – normatief bezien – dient te berusten. Het is de grondslag van ons bestaan in een democratische rechtsstaat. Zo bezien kan en moet aangenomen worden dat een tuchtrechtelijke sanctie als niet noodzakelijk in een democratische samenleving geldt en daarom de oplegging daarvan in strijd met, onder andere, artikel 10 EVRM, moet worden beoordeeld. Ook een advocaat heeft zijn vrijheid om zijn mening te uiten en zelfs te demonstreren. Wij zijn een fel tegenstander van machtsmisbruik en daartegen zijn de traditionele regels, die kennelijk, volgens klagers, de activiteiten van de advocaat moeten beheersen, van ondergeschikt belang. In een belangenstrijd moet het lager geordende belang nu eenmaal wijken voor hoger geplaatste belangen, zelfs indien en voor zover wij iets verkeerd hebben gezegd, wat hier uitdrukkelijk door ons wordt ontkend. Het gaat hier immers om de

uitingsvrijheid in een kwestie, die niet alleen ons beroepsmatig handelen raakt, maar, in het bijzonder en in de eerste plaats, verrichtingen van autoriteiten. Die behoren nu eenmaal tot het publieke debat. Dat advocaten behoren tot een bepaalde categorie personen of stand, is in ieder geval niet onze mening. Voor zover een beperking zou moeten rusten op de bekende eed is dat een ondeugdelijke en in ieder geval ongenoegzame basis. Een dergelijke eed is stellig geen 'law' in de zin van artikel 10 EVRM. Dit nog geheel afgezien van het feit dat wij geen van de drie deze eed geschonden hebben. Dit recht zal onaanvaardbaar worden beperkt, als advocaten, door de vrees voor tuchtrechtelijke bestraffing, weerhouden zouden worden van het uiten van hun mening en/of het leveren van felle kritiek.⁴⁰ In het licht en tegen de achtergrond van acceptabele kritiek van zaken, betreffende kwesties van algemeen belang, zijn de bezwaren van klagers, met alle respect voor klagers van ondergeschikt belang. Er is een duidelijk onderscheid tussen, zoals hier het geval is, kritiek op het functioneren van instituties en persoonlijke aanvallen, die daar niets mee van doen hebben en waarin wij ons niet hebben en KFO zich niet heeft begeven.⁴¹

Gezien het bovenstaande en de feiten, die niet kunnen worden ontkend, evenals onze goede wil en bedoelingen, hebben wij de grenzen niet overtreden. Hoe bedenkelijker de handeling des te ruimer de vrijheid van de criticus om daartegen scherp stelling te nemen. Niet enige ambt of stand, maar de ontplooiing van een kritische democratie staat bij ons voorop. Het algemeen belang vordert dat het degene, die de maatschappelijke onaanvaardbare beslissing(en) en gevaren, in redelijkheid aanwezig oordeelt, steeds moet vrijstaan dat oordeel, hoezeer het betrokkenen ook moge treffen, in het openbaar uit te dragen, ook zeker op de wijze, waarop dat in het voorliggende geval is geschied.

Onze loyaliteit ligt dus niet bij een of ander eer of stand, maar bij de mensen, uit wier midden wij komen. Wij beschouwen het als een van onze taken als advocaat om erop toe te zien dat de wet en het recht niet alleen voor hen gelding heeft.

⁴⁰ EHRM 26 april 1991. NJ 1992. 455

⁴¹ Zie reeds GEAC 14 maart 1988 AR no. 46/88 KG en RvT 29 september 1995 zaaknummer: 1995/58 waar de hier toepasselijke term "Corupshon Legal" binnen de context als zakelijke en harde kritiek werd aangemerkt.

Bezwaren klagers

De klachten komen erop neer dat wij noch als KFO noch als advocaat harde woorden mogen gebruiken. Hier kunnen wij met onze pet niet bij. Wij hebben geen andere woorden gebruikt voor de door de wet, met zoveel woorden, expliciet dus, als strafbare feiten aangeduide handelingen. Wettelijke aanduidingen en woorden die ook in het vakjargon en in de reguliere taal van de burger gevestigd en gangbaar zijn. Voor enige voorkeursbehandeling is geen ruimte. Hier doen zich in ieder geval ook gevallen van een noodtoestand van het zuiverste water voor. Aan klagers komt niet het recht toe enige 'eer of stand' in te roepen ter bescherming of afdekking van zulke strafbare en onrechtmatige handelingen met een beroep op een, wat dat betreft volstrekt anachronistische Advocatenlandsverordening uit de tijd toen wij geboren werden. De selectieve subjectieve verontwaardiging in onze richting als advocaat is dan ook hoogst dubieus. Kennelijk menen klagers dat wij geen gebruik mogen maken van zware terminologieën. Het belang van het volgens de wet handelen is echter een niet te overtreffen belang.

Wij worden als strafrechtadvocaat ronduit misleid met valse beschikkingen van rechters en als wij krachtig daartegen stelling nemen, dan menen een aantal die ook geen notie van het strafrecht hebben, van alle wetgeving, juist de Advocatenlandsverordening tegen ons in stelling te brengen. De enige grief is de subjectieve: namelijk wat, naar de mening van klagers, wel of niet in deze samenleving mag worden gezegd. Klagers willen hun persoonlijke mening als slagboom inzetten voor het al dan niet uitoefenen van de functie van advocaat. Terwijl uit het land, waar het merendeel van de klagers vandaan komt, kleine minderjarige kinderen de woorden 'kut' en 'lul', zelfs op de televisie, uitspreken. Onze uitspraken klinken daarmee vergeleken als fluweel in de oren. Zijn de klachten dan geen hypocrisie van de bovenste plank? Of heeft de 'tropenkolder' weer eens toegeslagen?

Bij het aan de kaak stellen van misstanden als deze behouden wij als advocaat onze verantwoordelijkheid om zelf onderzoek te doen naar de feiten. Zolang wij die niet aankleden met onware feiten, roddels of nodeloze persoonlijke aanvallen mogen wij die ook naar voren

brengen in een objectieve strekking. Daarbij zij opgemerkt dat men zich wel van meningen, maar niet van ware feiten kan distantieëren. Onze rol als advocaat en als leiders van de 'NEE' beweging in deze democratische samenleving, brengt mee dat wij melding moeten maken van bedenkelijke werkwijzen als hier aan de orde zijn.

Als de Raad meent te mogen vinden dat deze zaak om aanzien en eer van personen en instituten gaat boven principes, waarop deze samenleving is gebouwd, dan moet u maar veroordelen.

Kritiek op rechters

Zij die meer macht hebben zullen zich bij de inrichting van hun gedrag mede door die extra macht moeten laten leiden. Wij hebben in ieder geval geen enkele medelijden met hun. Zij hebben er immers bewust en wel overwogen voor gekozen om op deze wijze te werk te gaan, dan moeten zij ook voor de gevolgen instaan, net als ieder ander.

Tot het hedendaagse zelfbeeld van de rechter in Nederland behoort inmiddels het gevoel van onder vuur liggen.⁴² Rechtspraak onder vuur in een veranderde samenleving hoort nu eenmaal bij de moderne democratie.⁴³ Felle kritiek op de rechter lijkt hier nog steeds voor sommigen ondenkbaar. Of is het bij hen afhankelijk van wie kritiek uit? Nog nooit eerder was er zoveel aandacht voor de mogelijkheid dat de rechter het aan het verkeerde eind zou kunnen hebben dan nu. Dit moet zonder meer als een verdienste van onze democratische rechtsstaat worden beschouwd. Omdat men tot nu toe de vuile was met man en macht binnenhield en justitie steeds meer op een clubje van juristen begon te lijken. De meningen en normen, die, misschien, heilzaam zijn binnen die kleine elitaire en dus beperkte groep, waartoe ook klagers lijken te (willen) behoren, heeft, naar onze mening, desastreuze effecten als ze zich verspreiden in een

⁴² Rinus Otte, *De nieuwe kleren van de rechter. Achter de schermen van de rechtspraak*. Amsterdam: Boom 2010 en thans lid van de Hoge Raad Buruma in zijn voordracht tijdens de ethiekweek 2011 op de rechtenfaculteit van de Radboud Universiteit Nijmegen.

⁴³ Bert Niemijer, 'Uitspraak in opspraak', in Nienke Doornbos, Nick Huls & Wibo van Rossum (red.), *Rechtspraak van buiten: negenendertig door de rechtssociologie geïnspireerde annotaties. Liber amicorum prof. dr. J.F. Bruinsma*. Deventer: Kluwer 2010, p. 118-119.

grotere groep.⁴⁴ Dit is kritiek, die hout snijdt. Laat hier en dus ook over onze bedoelingen geen enkele twijfel bestaan.

KFO

Tuchtrechtelijk ingrijpen vanwege gedragingen of handelingen buiten de beroepssfeer is zeer uitzonderlijk en kan alleen aan de ‘randen’, wanneer sprake is van grove rechtsschendingen. De gedragingen of handelingen dienen het recht zelf te schenden met het effect om te ontwrichten. De klacht is dus al uit dien hoofde ongegrond.⁴⁵ Wij zijn, zoals gezegd, in dit verband niet beroepshalve opgetreden. Het vertrouwen in de advocatuur is niet geschaad en kan niet geschaad zijn. Ook arrogante en ongenaakbare advocaten kunnen goede – zij misschien minder sympathieke – beroepsbeoefenaren zijn.⁴⁶ Ook in het voorliggende moeten de klachten ongegrond zijn.

Wie niet durft zal weinig veranderen en de jurisprudentie

Voor onze kantoren is het altijd al zeilen tegen de wind in. Waren het voorheen briesjes, nu begint het echt te stormen. Het komt nu voor ons aan op stuurmanskunst om de koers van onze kantoren te behouden in de woelige wateren die wij met onze kantoren bevaren. Wij bepalen onze koers en de klachten en de rechtse bladen doen ons onze koers niet wijzigen. Niet strafbare uitingen zijn in ieder geval niet strijdig met de openbare orde en men mag die blijven verwachten op de zeeën, die wij opvaren. Argumenten, als strijd met de fundamenteën of instituten in deze samenleving, leiden gemakkelijk tot willekeur en schipbreuk en zijn daarom voor ons geen bakens op zee. Zolang wij ons werk in welbegrepen onafhankelijkheid goed doen, hoeven wij voor geen enkel toezicht bang te zijn.

⁴⁴ T. Dalrymple, *Leven aan de onderkant. Het systeem dat de onderklasse in stand houdt*. Utrecht: Spectrum (2001) 2004.

⁴⁵ RvT 09/07/99: 99/16

⁴⁶ RvT 12/12/97: 97/121

Het punt waar het om draait is dat het EHRM herhaalt dat stevige negatieve waardeoordelen een voldoende feitelijke basis moeten hebben.⁴⁷ Ook bij ons is sprake van ‘*documentary evidence*’ en hebben wij ons beperkt tot, zij harde, maar enkel zakelijke kritiek. Het EHRM lijkt zich nauwelijks bezig te houden met de keuze van de term, waarin het waardeoordeel is vervat. Een term als ‘onnodig grievend’, als bijvoorbeeld ook in Nederland in een gedragsregel opgenomen, is voor het EHRM onbekend en verder niet echt relevant. Onze negatieve waardeoordelen mochten wij zonder meer kiezen, nu deze, zowel feitelijk als naar wetenschappelijke inzichten, kunnen worden onderbouwd. Het gebruik van die termen past bovendien bij een fel, nog steeds voortwoedend, openbaar debat over de als verwerpelijk te achten wetsovertreding onder de kap van de overheid.

Een sanctie zou onze vrijheid van meningsuiting in het hart treffen en is dan ook niet toelaatbaar. Deze uitspraak lijkt evenals de volgende in ieder geval niet in het voordeel van klagers te kunnen worden uitgelegd.

Voor wat betreft de uitspraak van het EHRM, van 20 mei 1998, *NJ* 1999, 711, m. nt. EJD, *Schöpfer tegen Zwitserland*, nog het navolgende.

Het ging in die uitspraak niet om strafbare feiten en regelrechte financiële wantoestanden in belangrijke staatsrechtelijke instituten, maar om een advocaat, die een persconferentie belegde, nadat twee griffiers een echtgenote van zijn cliënt zouden hebben aangeraden om een andere advocaat voor haar man te zoeken. Hij klaagde over procedurele fouten en schending van mensenrechten.

Het EHRM herhaalt dat de sleutelpositie van advocaten in de rechtspleging hen verplicht bij te dragen aan de handhaving en het vertrouwen van het publiek in de rechtspleging. Het helpen afdekken van regelrechte wanpraktijken hoort daar in ieder geval niet bij. Dit arrest betekent zeker niet, zoals klagers willen doen voorkomen, dat advocaten geen harde openbare kritiek op

⁴⁷ Zie EHRM 7 mei 2002, *NJ* 2004, 337, en 338 m. nt. E.J. Dommering onder punt 4 *McVicar en Schars* en EHRM 27 februari 2001 appl. 26958/95 *Jerusalem v. Austria*.

de rechtspleging zouden kunnen hebben. Deze uitspraak bevestigt juist dat advocaten bij uitstek geschikt zijn om openbare kritiek op de rechtspleging te leveren. Dit is een bevestiging van de zaak *Ezelin*, waar in het verweerschrift al naar is gerefereerd. Een advocaat mag openlijk stelling nemen. Van een respect voor het gezag van opzettelijk fout handelende rechters of andere ambtenaren kan geen sprake zijn. Ook hier houden klagers onvoldoende rekening met de context, waarin de termen zijn gebruikt. De vereisten van bescherming van een beweerde eer en goede naam worden door klagers ten onrechte zwaarder gewogen dan hun eigen rol en verplichting als advocaat om informatie van algemeen belang te verspreiden en te waken tegen misstanden. Aangezien hier sprake is van wantoestanden, was het gebruik van de door ons gebezigde termen, onder de gegeven omstandigheden dus, volledig aanvaardbaar en zelfs geboden.

Klagers zien bij het aanhalen van deze uitspraak juist de essentie daarvan duidelijk over het hoofd. De veroordeling van *Schöpfer* was dus gebaseerd op het feit dat er sprake was van algemene kritiek in het openbaar op rechters die was gebaseerd op *ongefundeerde verwijten*. Dat is de lijn die het Hof in de *Schöpfer* zaak heeft uitgezet.⁴⁸ Hier worden dus appels met peren vergeleken, nu hier sprake is van 'documentary evidence', wat *Schöpfer* juist niet had.

Twee andere belangrijke uitspraken van het EHRM welke klagers vergeten te vermelden zijn de zaak van de Finse advocaat *Nikula* en de Nederlandse advocaat *Steur*⁴⁹

De *Nikula* zaak betreft een Finse strafrechtadvocaat die de officier van justitie bij de verdediging van haar cliënte ambtsverzuim en manipulatie van bewijsmateriaal had verweten. Het betreft dus net als hier een verwijt van onwettig gedrag. Het EHRM achtte artikel 10 EVRM geschonden, omdat van uitzonderlijke omstandigheden, die een beperking van de uitingsvrijheid van advocaten zouden kunnen rechtvaardigen geen sprake was.

⁴⁸ Zie noot onder *NJ* 2004, 554 en 555 onder 3.

⁴⁹ EHRM 21 maart 2002 *NJ* 2004, 554 met noot onder *NJ* 2004, 555 en EHRM 28 oktober 2003, *NJ* 2004, 555 m.nt. EJD.

De grens ligt daar waar sprake is van krenkende uitlatingen op de persoon van een justitiële instantie waarvoor geen rechtvaardiging kan worden gevonden in de feiten.

Een aantal overwegingen is hier van belang.

Advocaten mogen in het openbaar kritiek leveren op de rechtsbedeling, zolang hun kritiek bovengenoemde grenzen niet overschrijdt. De beleidsvrijheid van lidstaten om hiertegen op te treden is niet ruim (par. 45-46). Daarbij speelt het belang van een open discussie over zaken van algemeen belang een bijzonder grote rol.

Het ging om kritiek binnen de rechtszaal. De rechter heeft tijdens het proces geen actie tegen de advocaat ondernomen toen zij haar opmerkingen maakte. Het EHRM is van oordeel dat rechters *tijdens* het proces het juiste gedrag van partijen moeten verzekeren en het past minder om het gedrag van partijen in een daaropvolgend proces te beoordelen (par. 53).

De dreiging van een ex post facto onderzoek is moeilijk te verenigen met de plicht van verdedigers om de belangen van hun cliënt te behartigen. Het is primair aan de advocaat zelf om dat te beoordelen, zonder te worden beïnvloed door het potentieel ontmoedigende effect van een mogelijke straf. Zoals uit het hierbij overgelegde proces – verbaal van de zitting van 17 december 2013 valt af te leiden, waren mijn uitlatingen op de zitting geen punt voor de zittende rechters. Kennelijk wordt nu achteraf door klagers met andere belangen voor ogen, ongevraagd getracht, daar wel een punt van te maken.⁵⁰

Verder blijkt uit de zaak Steur, dat hij anders dan bij ons het geval volgens het Hof van Discipline *op het moment* dat hij als advocaat de beschuldigingen deed (evenals Schöpfer), onvoldoende feitelijke grondslag voor die beweringen had. Het EHRM tilt echter zwaar aan het feit dat evenals hier het geval, de feitelijke juistheid van de beschuldigingen niet is betwijfeld en was de vraag of de advocaat te goeder trouw had gehandeld niet eens aan de orde gekomen.

⁵⁰ Bijlage 14.

In deze procedures is aan de orde geweest de functionele uitingsvrijheid in een procedure. In beide zaken heeft het EHRM schending van artikel 10 EVRM aangenomen met de belangrijke overweging (...) *It is therefore only in exceptional cases that restriction of defense counsel's freedom of expression can be accepted as necessary in a democratic society.*"

Aan onze oprechtheid kan nooit en nimmer door geen ziel worden betwijfeld. De feiten spreken voor zich.

De door klagers selectief aangehaalde uitspraken geven dus zeker geen ondersteuning aan hun klachten noch voor wat betreft uitingen in de rechtszaal noch daarbuiten.

Hoe is de situatie in het land waar klagers vandaan komen?

Hier volgen vergelijkbare zaken in Nederland.

*In Nederland hebben verschillende advocaten rechters beschuldigd van laakbaar gedrag. In 2011 beschuldigde de Amsterdamse advocaat Henk Brink een Amsterdamse rechter-commissaris en een Amsterdamse officier van justitie in Amsterdam van valsheid in geschrifte, nadat zij probeerden een doorzoeking te rechtvaardigen, terwijl zij *vooraf* niet over de vereiste machtiging beschikten, zo zou blijken uit de gegevens in het dossier. Dit leidde naar een onderzoek en strafrechtelijke vervolging tegen de rechter en *niet* naar de laakbaarheid van de advocaat. Brink gebruikte in zijn ook openbaar geuite kritiek, nagenoeg precies dezelfde bewoordingen als Sulvaran. Die kritiek is overigens nog steeds te lezen op de website van zijn kantoor. Het stuk van onze hand welke kennelijk tot veel ophef in de kring van klagers heeft geleid 'Vergissing of corrupte rechters' is zelfs volledig daardoor geïnspireerd.⁵¹ Dit is een bewuste keuze geweest, wetende dat dit soort kritiek in het land waar klagers vandaan komen, nimmer heeft geleid of zal kunnen leiden tot tuchtrechtelijke maatregelen. In de kolonie echter wordt zoals gebruikelijk niet

⁵¹ Vergelijk bijlage 4 bij verweerschrift met bijlage 15.

de Nederlandse rechter aangepakt, maar gaan de Nederlanders achter de 'Negerlanders' aan die tegen wantoestanden durven op te komen.

*In 2010 deed het hof van discipline uitspraak in een zaak waarin de verweerder (een advocaat) zich in woord en geschrift onnodig grievend over klager (een tactisch rechercheur) zou hebben uitgelaten door hem meerdere malen te beschuldigen van valsheid in geschrifte en meened. De verweerder had deze aantijgingen 'verspreid en openlijk ten gehore' gebracht ' met het enkele doel daaraan ruchtbaarheid te geven'. Hiermee zou klager artikel 46 van de advocaten wet hebben overschreden. Het hof van discipline vond echter dat hiervan geen sprake was en sloot zich aan bij het oordeel van de raad van discipline te Amsterdam, overwegende:

'5.1 (...) Ten aanzien van de uitingen die een advocaat in het kader van die belangenbehartiging in het openbaar doet, geldt dat die vallen onder de door artikel 10 van het Europees Verdrag tot bescherming van de Rechten van de Mens (EVRM) beschermde vrijheid van meningsuiting. Deze vrijheid kan op grond van het EVRM slechts worden beperkt indien deze beperking bij de wet is voorzien en in een democratische samenleving noodzakelijk is (S./Staat der Nederlanden, EHRM 28 oktober 2003, NJ 2004, 555). In het onderhavige geval is niet gebleken dat verweerder zich ten aanzien van klager heeft uitgelaten op een wijze die een behoorlijk advocaat niet betaamt zodat er voor enige beperking in zijn vrijheid van meningsuiting geen grond bestaat.'⁵²

In Nederland worden foute rechters voor veel minder zonder pardon aangepakt. Een willekeurig aantal voorbeelden

Wicher Wedzinga, alias 'de rammelende rechter' moest vertrekken na mishandeling van zijn vriendin.

Hans Westerberg, vice-president van de Haagse rechtbank, ook bekend als 'de bellende rechter', moest op aandringen van de Hoge Raad verplicht met vervroegd pensioen, tegen hem loopt een zaak wegens meened.

⁵² Hof van Discipline. 13 september 2010, No. 5713.

Tegen rechter Helmonds heeft de advocaat Brink zelfs de toezegging gekregen dat de zaak in een neutraal arrondissement behandeld zal worden.

In de Nederlandse tuchtrechtspraak wordt het centrale criterium gehanteerd dat de advocaat grote vrijheid dient toe te komen. Een advocaat mag derden alleen niet beschuldigen van gedrag dat niet met feiten kan worden onderbouwd.

Hoe ver die vrijheid in het land van klagers gaat, bewijst de zaak van Koos Plooi.

Advocaat Jan Boone heeft zelfs de moeder van officier van justitie Koos Plooi erbij gehaald.

Een aantal advocaten van naam en faam oordeelden in het landelijke dagblad De Pers hard over de werkwijze van deze officier van justitie, bekend van onder meer het proces - Holleeder. Volgens Jan Boone zou Plooi 'zijn moeder nog verkopen voor zijn carrière'.⁵³

Dat optreden werd niet klachtwaardig geacht.

De Feiten

De reden of aanleiding voor het onbegrijpelijke gedrag van deze bewuste rechter, namelijk de rechter, die deze beschikking opmaakte en vervolgens ook door zijn twee collega's liet ondertekenen, kan, naar onze vaste overtuiging, enkel worden gevonden in een incident van 2 november 1999, zoals is aangegeven in de hierbij gevoegde brief, van 3 november 1999.⁵⁴

Eerlijke rechters

Het Hof heeft, evenals de Orde, de met feiten onderbouwde beschuldigingen aan het adres van Mijnsen willen goedpraten, door het verzoek om Mijnsen te wraken ongegrond te verklaren. Nog altijd sluiten de rijen van rechters zich en wordt allerm minst afstand genomen van de 'liegende en 'valsheid in geschrifte' plegende magistraat Mijnsen, die kennelijk na te zijn weg gerepatrieerd na die beschikkingen in strijd met de waarheid te hebben opgesteld, weer op het

⁵³ Bijlage 16

⁵⁴ Bijlage 9

podium is verschenen. Dat de cliënt niet is benadeeld door de vervalsingen van Mijnsen, is ook onjuist; nu de 'spookbeschikking' van het Hof, waarin zelfs staat aangegeven, dat er voldoende grond aanwezig was om de strafbaarheid van de verdachte op voorhand aan te nemen, in het procesdossier terecht was gekomen en dus door de lagere zittingsrechter is gezien. Wij zullen nooit de vergissingsconstructie aanvaarden. Wij zijn strafjurist! Dit is opzet van het zuiverste water.

Een korte toelichting

Het eerste lid van artikel 2:184 CSr stelt het valselijk opmaken en vervalsen van een geschrift met bewijsbestemming strafbaar.

In het tweede lid van artikel 2:184 CSr is het gebruik maken, afleveren en voorhanden hebben van een dergelijk geschrift strafbaar. Het oude artikel was 230 NASr.

Mijnsen heeft zich schuldig gemaakt aan beide strafbare feiten.

Het eerste bestanddeel van het delict valsheid in geschrift is de bewijsbestemming. Met dit bestanddeel wordt bedoeld dat het geschrift uit zijn aard tot bewijsstuk bestemd moet zijn.⁵⁵

Het bewijsbestemmingscriterium is een objectief criterium.⁵⁶

In onderhavige zaak zijn door Mijnsen een tweetal beschikkingen opgemaakt⁵⁷ zodat op grond daarvan zal moeten worden aangenomen dat er een bewijsbestemming is geweest.

Het tweede bestanddeel vervalsen of valselijk opmaken (lid 1) vormt de eigenlijke strafbare handeling van het delict. Met valselijk opmaken wordt bedoeld een nieuwe tekst maken (eerste beschikking). Voor de handeling vervalsen is bepalend dat de handeling plaatsvindt met betrekking tot al geschreven tekst (tweede beschikking). Beide begrippen zijn hier opzettelijk gedacht.

⁵⁵ Sdu Commentaar Strafrecht en Strafvordering bij art. 225 NL, p. 1299.

⁵⁶ F.C. Bakker, 'Valsheid in geschrift' (Gouda Quint BV), p. 257.

⁵⁷ Bijlagen 9 en 11.

Indien de inhoud niet overeenstemt met de werkelijkheid is sprake van *intellectuele* valsheid.

Oogmerk: Het vervalsen of valselijk opmaken moet zijn geschied met het oogmerk het geschrift te *gebruiken* of te *doen gebruiken*. Het betreft hier ingeblikt opzet. Voor een bewezenverklaring daarvan is voldoende dat de verdachte de bedoeling had het desbetreffende geschrift te (doen) gebruiken. Zelfs voorwaardelijk opzet kan hier volstaan.

Aan het bewijs van dit oogmerk staat zelfs niet in de weg dat het gebruik van bedoelde geschriften zo nodig jegens derden plaatsvindt.⁵⁸ Het oogmerk van Mijnsen was gericht op het gebruik.

De Hoge Raad in het arrest van 16 september 2008 (Antilliaanse zaak) in ro. 4.7:

*“Het hiervoor in 4.3.2 weergegeven oordeel van het Hof geeft niet blijk van een onjuiste rechtsopvatting omtrent bedoelde oogmerk. Anders dan waarvan het middel uitgaat, komt het immers voor het bewijs van dit oogmerk tot gebruik niet erop aan “dat er derden in het spel moeten zijn die niet op de hoogte zijn”, maar is voldoende dat de bedoeling voorzat tot gebruik van het geschrift dat in het maatschappelijk verkeer misleidend is doordat het vals is.”*⁵⁹

Voldoende is dus dat de bedoeling voorzat tot het gebruik van het geschrift dat misleidend is doordat het vals is.

Er is zoals gezegd ook sprake van het opzettelijk van een vals/vervalst geschrift gebruik maken (lid 2).

In dit tweede lid draait het juist alleen om het gebruik maken van het geschrift.⁶⁰

⁵⁸ T&C Strafrecht, 2010, art. 225 aant. 11a en HR, NJ 1988, 473.

⁵⁹ ECLI:NL:HR:2008:BC7960.

⁶⁰ F.C. Bakker, 'Valsheid in geschrift' (Gouda Quint BV), p. 126.

Het gebruik maken van het valse geschrift is de strafbare handeling zelf. Ook hieraan heeft Mijnsen zich schuldig gemaakt. Het gaat hier immers om het feitelijk gebruik van het valse geschrift.

Al in het arrest HR 16 mei 1989 *NJ* 1990, 67 oordeelde de Hoge Raad als volgt:

5 Beoordeling van de middelen

b.3 Anders dan het middel nog wil, vereist art. 225 Sr voor strafbaarheid niet dat derden door het gebruik van het vervalste geschrift daadwerkelijk zijn misleid of benadeeld.

Zie ook HR 14 september 1992, *NJ* 1993, 99.

Rechterlijke beschikkingen zijn geschriften met een bewijsbestemming. Er is niet alleen sprake van intellectuele valsheid, maar ook van het opzettelijk gebruik maken van een vals geschrift.

Hier heeft Mijnsen naast het valselijk opmaken ook tot tweemaal toe (ook nadat hij is betrapt) een vals geschrift gebezigd.

In dit geval kwam de waarheid gelukkig boven tafel. De beerput werd echter na de ontdekking, onder aanvoering van ook enkele leden van de Orde snel toegedekt. Ook door een van de voormalige presidenten die wist dat opzettelijk onder aanvoering van Mijnsen een onjuiste weergave van de werkelijkheid was voorgesteld.

Hiertegen opkomen leidde tot het (helaas) weinig verrassende oordeel van ook die president, dat er feitelijk niets aan de hand was. En dan hebben wij het over eigenlijk drie rechters, die valsheid in geschrifte hebben gepleegd. In twee varianten: door valselijk opmaken van stukken *en* door inbrenging van dat valselijk opgemaakt stuk, wetende dat dit vals was, met geen ander doel dan deze voor echt en onvervalst te laten doorgaan, in het procesdossier.

Tijdens de wrakingbehandeling had Mijnsen ondanks al de commotie welke zijn handelen voor zijn repatriëring had veroorzaakt de durf om de wrakingkamer mede te delen, dat hij zich nagenoeg niets van het voorval kon herinneren. Dat kwam kennelijk goed uit. Maar is die mededeling geloofwaardig na alles wat daaromheen had gespeeld?

Rechters in het verleden en nu kennelijk ook wederom advocaten zijn al over elkaar gebuiteld om deze foute rechter te verdedigen, nadat zijn integriteit terecht openlijk in twijfel werd getrokken. De schijn van belangenverstremgeling ligt binnen een klein Hof als deze natuurlijk altijd op de loer. Dat maakt de situatie voor ons niet gemakkelijk want het biedt voeding aan het onbehaaglijke gevoel dat rechters hier in de praktijk ongemakkelijk nauw met elkaar verbonden zijn. Een zonder meer onwenselijke situatie bij een wraking.

Het bespottend gelach van Mijnsen op de zitting van 17 december 2013 bevestigt alleen maar dat de arrogantie bij hem naar aard en omvang alleen maar toeneemt

Het lijkt dat wij het boeiender vinden om te achterhalen in welke context het gebruik van het woord "sodemieter op" al dan niet beledigend is, dan om de vraag te stellen waar het nu eigenlijk om gaat. Was ik op Sint Maarten? Was mijn cliënt in de rechtszaal op Sint Maarten? Was de Procureur generaal aanwezig? Heeft er een zitting plaatsgevonden? Hoe komt het dan dat er een getekende beslissing bestaat waarin zelfs staat wat ik zou hebben bepleit en wel ondertekend door drie rechters. Niemand schijnt in de feiten geïnteresseerd te zijn. Ook niet in het feit dat hij tijdens een serieus wrakingverzoek na alles wat hij gedaan heeft, ook nog eens demonstratief gaat zitten lachen.

Natuurlijk zijn er ook veel goede en integere rechters, maar zolang zij, om welke reden dan ook, de rotte appels als Mijnsen de hand boven het hoofd blijven houden, raken ook zij ontegenzeggelijk besmet.

Wij zijn zeker niet overtuigd van de vanzelfsprekendheid, waarmee kennelijk ook door de Orde uit de positie van de rechter wordt afgeleid dat slechts met de grootst mogelijke terughoudendheid door derden mag worden gesproken over de wijze, waarop de rechter zijn taak uitoefent.

Rechters bij het Hof tenderen naar een relativering van de eigen verantwoordelijkheid bij lastige vraagstukken als deze. Serieus onderzoek naar onrechtmatig optreden van rechters is tot nu toe steeds achterwege gebleven. Niemand buigt zich over maatregelen tegen onfatsoenlijk optredende rechters, zoals Mijnsen. Dit instituut – wij hebben het eerder al gezegd - heeft geen zelfreinigend vermogen. Degene die zich wel daartegen verzet, wordt zelfs door de eigen groep al snel in de hoek gezet, of nog erger, aangemerkt als iemand die eraan bijdraagt dat het imago van dit Hof verloedert. Het lijkt er ook tot nu toe op, dat er alleen opgekomen wordt voor het gerecht, waarvoor hij werkt. Een vals beeld van perfectie naar buiten toe projecteren schijnt het allerbelangrijkste te zijn binnen het Hof en binnen de kleine, voor het grootste deel van Europees Nederlandse afkomst zijnde, juridische kring in Curaçao te zijn. Voor ons en voor de burger is echter de echte rechtsbescherming, waar hij aanspraak op heeft, in ieder geval, veel belangrijker, zo niet het allerbelangrijkste.

Een rechter kan zich vergissen, maar liegen doet hij nooit. Vervalsen van een beschikking is gewoon keihard liegen.

Er is geen sprake van een vergissing.

Wij gaan zeker niet mee met de spastische reflexen en theorie dat het om een incident of een begrijpelijke fout zou gaan. Als het al een incident is geweest is het niets anders dan een schandelijk incident, dat niet kan worden afgedaan als onprofessioneel optreden.

Kennelijk moet de schijn dat het hier om een in alle opzichten keurig bedrijf gaat worden opgehouden. Wij lenen ons hier echter zeker niet voor.

Rechters in functie moeten een grotere mate van kritiek dulden dan gewone mensen

Advocaten en de media kunnen bijdragen aan het toezicht van de samenleving op de eerlijkheid en effectiviteit van de behandeling van (straf)zaken en aan de kennis bij de burger over het recht

en de belangen die daarin een rol spelen. Het traditionele beeld van de ‘public watchdog’. Voor klagers als advocaten achten wij echter ‘bloedhond’ een betere typering.

De pers maakt het dan mogelijk dat zoals in dit geval, politiek en publieke opinie zich een oordeel kunnen vormen of rechters zich op juiste wijze van hun zware taak kwijten.⁶¹

Rechters in functie moeten een grotere mate van kritiek dulden dan gewone mensen; ‘the freedom to criticize judges and the judiciary’ valt onder de bescherming van artikel 10 EVRM.⁶² Kritiek hoeft niet algemeen en theoretisch te zijn, maar mag de rechter persoonlijk betreffen.⁶³

In een zaak waarin het EHRM vaststelt dat publieke emotie en zorg is ontstaan naar aanleiding van onthullingen over af luisterpraktijken, oordeelt het dat de publicatie van ware documenten uit een straf dossier (zoals hier het geval) ‘Satisfied a concrete and sustained public demand in view of the increasing interest nowadays in the day-to-day workings of the court’.⁶⁴

Het EHRM heeft in het arrest Kudeshkina tegen Rusland overwogen dat ook ‘issues concerning the functioning of the justice system constitute questions of public interest, the debate which enjoys the protection of Article 10’.⁶⁵

Ambtelijke corruptie/voldoende materiaal voor een strafzaak

Een deel van de klacht gaat over het feit dat wij de corrupte president van de Centrale bank in harde bewoordingen op zijn corrupte praktijken hebben gewezen. Bij de definitie van het begrip ‘corruptie’ gaat het om een container begrip, waaronder een veelheid aan ‘oninteger’ gedrag kan worden gebracht, terwijl het gedrag niet altijd relevant is voor het strafrecht⁶⁶. Wij menen dat de

⁶¹ EHRM 26 april 1995, nr. 15474/90 par. 34 *Prager en Oberschlick t. Oostenrijk*.

⁶² EHRM 18 september 2012, nr. 3084/07 par. 38 *Falter Zeitschriften GmbH t. Oostenrijk* (nr. 2).

⁶³ EHRM 14 februari 2008, nr. 20893/03, par. 74 *July en Sarl Libération t. Frankrijk*.

⁶⁴ EHRM 6 juli 2007, nr. 1914/02, par. 41 *Dupuis e.a. t. Frankrijk*.

⁶⁵ EHRM 26 februari 2009, nr. 29492/05 r.o. 86.

⁶⁶ G. Smid, *Omkoopingsbestrafing? Internationale invloeden op de strafrechtelijke bestrijding van (buitenlandse) omkoopings* (doss. Rotterdam, Nijmegen, WLP 2012 en *D.D.* 2013, 65 p. 685).

gedragingen van Tromp strafrechtelijk laakbaar zijn. In ieder geval heeft het gerecht hierover al duidelijke taal uitgesproken.

Wij hebben daarop, afgaande op de al jaren aanhoudende mediaberichten over Tromp en zijn rol binnen onze gemeenschap, zelf, als KFO, onderzoek ingesteld naar de deugdelijk- en gegrondheid van de vele beschuldigingen aan het adres van Tromp. Het moet duidelijk zijn dat wij en KFO uit puur zuivere motieven handelen. Het toverwoord bij dit soort zaken is immers transparantie.⁶⁷

Draconische straffen

De geëiste straffen zijn niet alleen niet op hun plaats, maar zijn van elke realiteitszin ontbloot. Als voorbeeld: Advocaat beschuldigt RC van partijdigheid, gebrek aan objectiviteit, misleiding, onrechtmatige beïnvloeding en het verkondigen van pertinente onwaarheden. Straf: enkele berisping.⁶⁸

En deze advocaat kon anders dan bij ons het geval, de feiten *niet* waarmaken.

Slot

Advocaten en dan vooral in strafzaken uiten zich nogal eens in scherpe bewoordingen en oefenen soms felle kritiek uit op justitiële instanties. Dat is inherent aan ons vak.

Een advocaat mag feiten naar voren brengen, die nadelig of zelfs kwetsend zijn voor derden, zolang hij de waarheid maar geen geweld aan doet en hij in gemoede kan menen dat dit in het belang van zijn cliënt is.⁶⁹

Hier gaat het om beweringen welke wij na grondig onderzoek uit eigen wetenschap hebben.

⁶⁷ H H M Scholtes. *Transparantie, icoon van een dolende overheid*. Den Haag. Boom Lemma uitgevers.

⁶⁸ RvA 19/10/90

⁶⁹ Deze uitgangspunten zijn al in de ouden jurisprudentie van het Hof van Discipline in Nederland vastgelegd, zie HvD 29-10-1956, Advocatenblad 1956, p. 424.

Uit de tuchtrechtspraak kan worden afgeleid dat indien vermoedens van misstanden kunnen worden beargumenteerd, de advocaat vrijheid van meningsuiting heeft.

Hij mag daarbij ook waardeoordelen uitspreken over het disfunctioneren van de rechterlijke macht.

De advocaat moet weliswaar eerbied voor de rechterlijke autoriteiten tonen, maar dit mag geen belemmering zijn om ernstige wantoestanden in harde bewoordingen onder de aandacht te brengen.

In de preambule van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens is als één van de eerste overwegingen opgenomen:

‘Overwegende, dat het van groot belang is, dat de rechten van de mens beschermd worden door de suprematie van het recht, opdat de mens niet gedwongen worde om in laatste instantie zijn toevlucht te nemen tot *opstand tegen tirannie en onderdrukking*.

Wij hebben gezegd!

Curaçao

13 november 2013.